

og 1747 var Akademiet nedlagt, og der var derfor ikke behov for et trykkeri. De 800 tryk var fordelt på fire bogtrykkere i første periode og tre i anden periode. Bogen er velillustreret og giver en god fremstilling af bogtrykkernes forhold i Sorø. Det ville dog have været en hjælp, hvis der havde været en indholdsfortegnelse så man umiddelbart kunne få et overblik over bogens indhold.

Bogen er delt i to hovedafsnit og det første, der dækker 1623-1660, omhandler de problemer, der var for de lærde i Sorø ved at få deres manuskripter trykt, og senere da der var blevet tilknyttet Akademiet en bogtrykker, at få papir til at trykke bøgerne på og få disse afsat, hvilket var vanskeligt for provinstrykkerier.

Bogens andet hovedafsnit omhandler perioden 1747-1813. Ved Akademiets genoprettelse 1747 var der igen behov for et trykkeri i byen og der sluttedes kontrakt – den er gengivet i detaljer – med bogtrykker Jonas Lindgren i 1756. Initiativet til at få en bogtrykker til Sorø var Holbergs og det var til dels også ham der betalte.

Den foreliggende bog er en grundig undersøgelse og redegørelse for de forskellige bogtrykkernes forhold. Den beskriver hvilke vanskeligheder der var ved at oprette bogtrykkeriet i Sorø og hvilke vanskeligheder trykkeriet havde, da det først var oprettet. Bogen efterlader et indtryk af, at bogtrykkerne ved Sorø Akademi konstant kæmpede med ryggen mod muren, men ikke desto mindre formåede de at få trykt et anseeligt antal bøger, hvis tilblivelses-historie på grundigste vis fremlægges her.

Henrik Vedel-Smith

Mit købmandsliv, Børge Olsens erindringer fortalt til Lone Diana Jørgensen.

(Gyldendal, 1986). 223 s., ill.

Børge Olsen var direktør for Irma fra 1951 til 1979 og slog sit navn fast som en meget dygtig direktør. Han har fortalt sine erindringer til journalist Lone Diana Jørgensen, som har skrevet dem ned og formentlig også foretaget en tekstmæssig bearbejdelse. Resultatet er blevet vellykket. Børge Olsens erindringer er af stor kulturhistorisk interesse, fordi Irma i Børge Olsens tid enten var pioner for eller blandt de første til at indføre en lang række fornyelser, som har sat sit præg på hverdagslivet i 50ernes, 60ernes, 70ernes og 80ernes Danmark. Det gælder ting som selvbetjening i butikkerne, datomærkning af varerne, god vin til forholdsvis lave priser, tomater på dåse etc. etc. Det er ting, som i 90ernes Danmark er helt selvfølgelige, men som ikke er kommet af sig selv, og det har sin store interesse at læse om de overvejelser og de inspirationer, der førte dem frem.

Børge Olsens uddannelsesmæssige styrke har måske især været evnen til at lære af sine fejltagelser. På papiret tager karrieren sig ikke særlig imponerende ud. Han blev taget ud af skolen fordi han skulle gå 4. mellem om, hvis han ville i realklassen og kom så i lære hos sin far og supplerede sin praktiske uddannelse med den almindelige handelsskoleundervisning. Han drev derefter sin egen lille kæde af kolonialforretninger på Fyn og i Jylland, B.O. Koloniallager med en succes, som var betinget af fortsat ekspansion med åbning af nye filialer, og da mulighederne for det var udtømt, måtte han afhænde sine butikker igen, og det hele sluttede med en mindre gæld. Han blev så prokurist i forretningskæden Kronen i København og kom derfra i 1942 til Irma, hvor han blev indkøbschef og senere direktør.

Irma oplevede en betydelig ekspan-

sion i Børge Olsens direktørtid. Det skyldtes naturligvis ikke ham alene, men en stor del af æren har han ved sin lyst og sit mod til at gå nye veje. Trods ikke alt for gode sprogkunderskab fik han hurtigt internationale kontakter og orienterede sig og hentede inspiration i udlandet. Desuden kom han i kontakt med inspiratorer herhjemme. Han omtaler således sin deltagelse i en studiekreds om moderne handel i begyndelsen af 50'erne, hvor også Knud W. Jensen og forlæggerne Ole Wivel, Otto B. Lindhardt og Jo-

kum Smith deltog. Møderne blev ledet af en økonom i Varedirektoratet, Jens Fisker, som Børge Olsen knyttede til Irma. Samarbejdet mellem de 2 – teoretikeren og praktikeren – blev af afgørende betydning for Irma og førte blandt andet til vedtagelsen af et langsigtet princip- og handlingsprogram i 1964.

Tonen i erindringerne kan tendere i retning af det docerende, men det ændrer ikke ved at man læser erindringerne med stor interesse.

Jørgen Fink

ØKONOMISK OG SOCIAL HISTORIE

Kaare Lunden: *Økonomi og samfunn. Synspunkt på økonomisk historie.* (Universitetsforlaget, Oslo 1972, 2. oplag 1988). 105 s.

Middelalderhistorikeren Kaare Lundens gamle debatskrift, udsendt første gang nogle år før han i 1976 blev professor i Oslo, foreligger hermed i et nyt uændret optryk. Man undrer sig umiddelbart over, at et skrift af denne type genudsendes efter så mange år. Det var i sin tid ment som et oplæg til debat om, hvordan man skulle gribe den økonomisk historiske forskning an i Norge især for de ældre perioders vedkommende.

Lunden efterlyste et fælles begrebsapparat og fælles målestokke, som kunne gøre detailundersøgelserne sammenlignelige og integrerbare, så man opnåede »en sammenhængende, voksende struktur af økonomisk-historisk kundskab«. Sådanne begreber forelå endnu ikke. Det havde bl.a. det nordiske ødegårdsprojekt vist. Kunne de udvikles, eller kunne de ikke? Og hvis ikke, hvad var da grunden? Så-

dan lød de spørgsmål, Lunden satte til debat.

Skriftet rummer i sig selv et konstruktivt svar i form af et fyldigt forslag til nyt begrebsapparat. Forinden drøftes i en række videnskabsteoretiske afsnit, hvad beskrivelse nærmere bestemt vil sige, hvad forskellen eller rettere den manglende forskel er mellem beskrivelse og analyse, og endelig hvad forskellen er mellem økonomerne og historikerne. Det var blevet hævdet, at de første søgte lighederne og de sidste ulighederne mellem forskellige historiske grupper til forskellige tider. Dette benægter Lunden. At søge ligheder og uligheder er for ham at se to sider af den samme komparative metode. I stedet finder han forskellen i, at økonomerne er specialiseret i det snævre udsnit af historien, som den moderne, fuldt udviklede markedsøkonomi udgør. Kun om den handler deres teorier, mens den økonomiske historie må omfatte den økonomiske udvikling i hele dens udstrækning.

Hvad det drejer sig om, er da at